

Briuselis, 2021 07 20
SWD(2021) 191 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedamas prie

Kovos su pinigų plovimu dokumentų rinkinio:

Pasiūlymo dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar terorizmo finansavimui prevencijos

Pasiūlymo dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS dėl mechanizmų, kuriuos turi įdiegti valstybės narės finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar terorizmo finansavimui prevencijos tikslais, kuria panaikinama Direktyva (ES) 2015/849

Pasiūlymo dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO, kuriuo įsteigiama Kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu institucija ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1093/2010, (ES) Nr. 1094/2010, (ES) Nr. 1095/2010

Pasiūlymo dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl informacijos, teikiamos pervedant lėšas ir tam tikrą kriptoturtą

{COM(2021) 420 final} - {SEC(2021) 391 final} - {SWD(2021) 190 final}

Santraukos lentelė
Komisijos pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu rinkinio, apimančio šiuos dokumentus: Kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu reglamento projektą, Direktyvos 2015/849 dėl kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu pakeitimo projektą; Reglamento, kuriuo įsteigiama ES kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu institucija, projektą, poveikio vertinimas.
A. Būtinybė imtis veiksmų
Kodėl? Kokia problema sprendžiama?
Nepaisant neseniai atliktų Kovos su pinigų plovimu direktyvos peržiūrų, nustatytos šios trys problemos: aiškių ir nuoseklių taisyklių trūkumas, nenuosekli priežiūra vidaus rinkoje ir nepakankamas finansinės žvalgybos padalinių (FŽP) veiklos koordinavimas ir keitimasis informacija. Daroma nuoroda į 2019 m. <i>post mortem</i> ataskaitą dėl paskutinių pinigų plovimo (PP) atvejų ES (COM(2019) 373 <i>final</i>). Kalbant apie taisykles, atkreipiamas dėmesys į tai, kad grynųjų pinigų operacijoms netaikomi jokie apribojimai ir kad tai daro įtaką didelės PP rizikos, atsirandančios dėl atsiskaitymų didelėmis grynųjų pinigų sumomis, mažinimui; subjektų, kuriems taikomi kovos su pinigų plovimu teisės aktai, apimtis ir išsamus klientų patikrinimas yra kitos svarbios sritys, kuriose galėtų būti naudingas geresnis suderinimas. Dabartinio požiūrio į trečiąsias valstybes veiksmingumas yra ribotas. Priežiūros srityje vykdymo užtikrinimo veiksmingumas valstybėse narėse skiriasi, nes skiriasi jų ištekliai ir praktika. FŽP šiuo metu trūksta bendrų metodų ir suderintų šablonų, o tai trukdo vykdyti bendrą analizę, todėl nepakankamai optimaliai nustatomi galimai su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu susiję sandoriai ir veikla. Šiuo metu naudojami banko sąskaitų turėtojų kitose šalyse identifikavimo būdai nėra veiksmingi.
Ko siekiama šia iniciatyva?
Siekiama sustiprinti ES prevencinę kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu sistemą pašalinant esamas spragas, dėl kurių nusikaltėliai gali piktnaudžiauti ES finansų sistema, naudodami ją neteisėtai gautoms pajamoms plauti arba teroristinei veiklai finansuoti. Tikimasi, kad imantis veiksmų ir teisėkūros, ir struktūrinių lygmeniu bus pasiekta šių rezultatų: - aiškesnis taisyklių rinkinys, įskaitant tiesiogiai taikomas nuostatas, padės užtikrinti, kad sistema būtų taikoma nuosekliau. Tai užtikrins nuoseklesnį požiūrį į tuos subjektus, kurie privalo taikyti kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu taisykles visoje ES, taip pat į priemones, kurias jie turi įdiegti, kartu su ES nustatoma viršutine mokėjimų grynaisiais pinigais riba; - įsteigus ES kovos su pinigų plovimu instituciją pagerės priežiūra ir bus remiamas FŽP bendradarbiavimas.
Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda?
Komisijos priimtas 2019 m. kovos su pinigų plovimu priemonių rinkinys parodė, kaip nusikaltėliai sugebėjo išnaudoti valstybių narių kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu režimų skirtumus. Atsižvelgiant į didžiąją dalimi tarpvalstybinį pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo pobūdį ir siekiant užkirsti kelią šiems nusikaltimams labai svarbu užtikrinti gerą nacionalinių priežiūros institucijų ir FŽP bendradarbiavimą. Daugelis subjektų, kuriems taikomos kovos su pinigų plovimu pareigos, vykdo tarpvalstybinę veiklą, o skirtingi nacionalinių priežiūros institucijų ir FŽP metodai trukdo jiems vykdyti optimalius kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu veiksmus grupių lygmeniu. Norint išspręsti šias tarpvalstybines problemas ir kuo labiau padidinti ES finansų sistemos pajėgumus, kad būtų galima ir nustatyti pinigų plovimą ir terorizmo finansavimą, ir užkirsti jam kelią, reikalingas geresnis koordinavimas visos ES lygmeniu, įskaitant ES lygmeniu vykdomą tiesioginę rizikingiausių subjektų priežiūrą.
B. Sprendimai
Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvarstytos? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Kodėl?
Kalbant apie kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu taisykles, be bazinio lygio scenarijaus (būtiniausių šiuo metu galiojančios Kovos su pinigų plovimu direktyvos pakeitimų), būtų galima priimti tiesiogiai taikomas ir labiau suderintas taisykles, skirtas tik teisės aktuose numatytiems subjektams arba ir priežiūros institucijoms bei FŽP. Priežiūros srityje bazinio lygio scenarijus apimtų ribotą kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu koordinavimą, kurį šiuo metu vykdo Europos bankininkystės institucija. Tarpinė galimybė būtų ES lygmeniu nustatyti netiesioginės priežiūros įgaliojimus (ES institucijai, kuri vykdytų nacionalinių priežiūros institucijų priežiūrą), o kita galimybė būtų vykdyti tiesioginę tam tikrų rizikingiausių subjektų priežiūrą ES lygmeniu. Trečioji galimybė būtų visų įpareigotųjų subjektų tiesioginė ES priežiūra. FŽP atveju, be bazinės neoficialaus nacionalinių FŽP koordinavimo veiklos, viena iš galimybių būtų sukurti ES lygmeniu veikiantį FŽP veiklos

koordinavimo ir rėmimo mechanizmą. Kita galimybė būtų sukurti vieną ES FŽP, kuris pakeistų nacionalinius FŽP.

Pasirinktos šios galimybės: labiau suderintų kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu taisyklių rinkinys, įskaitant labiau suderintą subjektų, kurie turi laikytis kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu reikalavimų, grupę, labiau suderintus reikalavimus, kuriuos jie turi taikyti, ir 10 000 EUR viršutinę mokėjimų grynaisiais pinigais ES ribą; ES kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu priežiūros institucija, turinti netiesioginius visų subjektų, kuriems taikomi kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu reikalavimai, priežiūros įgaliojimus ir kompetenciją tiesiogiai prižiūrėti tam tikrus rizikingiausius finansų sektoriaus subjektus; ES lygmens FŽP veiklos koordinavimo ir rėmimo mechanizmas, integruotas toje pačioje ES agentūroje kaip ir priežiūros institucija; nacionalinių bankų sąskaitų registrų ir duomenų paieškos sistemų sujungimas.

Kas kuriai galimybei pritaria?

Viešų konsultacijų metu atsakymus pateikė 202 respondentai, iš kurių 99 proc. manė, kad reikia papildomų kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu veiksmų. Veiksmai visos ES lygmeniu buvo laikomi veiksmingiausiu pasirinkimu. Visų kategorijų suinteresuotosios šalys pritaria tam, kad būtų taikomos labiau suderintos taisyklės, įskaitant labiau suderintą įpareigotųjų subjektų grupę (76 proc.), labiau suderintus reikalavimus, kuriuos jie turi taikyti (67 proc.), ir mokėjimams grynaisiais pinigais taikytinus apribojimus (55 proc.). 55 proc. respondentų pageidavo, kad ES priežiūros institucija iš karto arba laipsniškai imtų prižiūrėti visus subjektus (finansų sektoriui nepriklausančių suinteresuotųjų šalių vertinimas buvo santūresnis). Dauguma suinteresuotųjų šalių pasisakė už plačią FŽP mechanizmo kompetenciją, kuri apimtų šablonų rengimą (57 proc.), tendencijų ir rizikos vertinimą (62 proc.) ir paramą vykdant bendras analizes (57 proc.).

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?

Pagrindiniai tinkamiausių galimybių pranašumai – didesnis ES kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu sistemos veiksmingumas ir efektyvumas, nuoseklesnis jos taikymas ir vykdymo užtikrinimas, o tai pagrįsti, koordinuoti ir remti turi ES lygmeniu veikiančios struktūros. Taip bus sumažintos nusikaltėlių galimybės naudotis valstybių narių reguliavimo skirtumais ir užtikrinta geresnė mūsų finansų sistemos ir ekonomikos apsauga. Dėl veiksmingesnio požiūrio į trečiąsias valstybes turėtų sumažėti veiklos vykdytojams tenkanti našta, nes taikomos taisyklės taps pažangesnės, o griežtesnės patikros bus vykdomos tik rizikingų situacijų atvejais. Sujungus visos ES bankų sąskaitų registrus būtų galima greičiau gauti informaciją apie bankų sąskaitas ir palengvinti tarpvalstybinį FŽP ir kitų kompetentingų institucijų bendradarbiavimą. Grynųjų pinigų operacijų apribojimas iki 10 000 EUR dideliu mastu atgrasys nuo pinigų plovimo, bet neturės įtakos finansinei įtraukčiai.

Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?

Pagrindinės išlaidos yra naujos ES kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu institucijos (reguliavimo agentūros) įsteigimo ir veiklos išlaidos. Darant prielaidą, kad dirbančiai visu pajėgumu institucijai reikėtų 250 darbuotojų etatų, metinės išlaidos siektų maždaug 40 mln. EUR. Numatoma, kad daugiau nei pusę šių išlaidų bus galima padengti naudojant finansų sektoriaus subjektų, kuriems bus taikoma ši sistema, mokamus mokesčius.

Išlaidų patirs ir privačiojo sektoriaus subjektai, kurie nuo šiol bus įtraukti į kovos su pinigų plovimu sistemos taikymo sritį. Tai bus daugiausia tam tikros rūšies kriptoturto paslaugų teikėjai ir sutelktinio finansavimo platformos. Šios išlaidos daugiausia bus susijusios su kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu srities darbuotojų įdarbinimu ir mokymu bei tinkamų IT programų įsigijimu. Tam tikri subjektai, kuriems taikoma kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu sistema, patirs išlaidų, susijusių su įmokomis kovos su pinigų plovimu institucijai. Tikslios kiekvieno subjekto išlaidos priklausys nuo subjektų, kurie turės mokėti įmokas, skaičiaus (jis bus nustatytas vėlesniame deleguotajame akte).

Sujungus centralizuotus bankų sąskaitų registrus ir duomenų paieškos sistemas, atsirastų sistemos sukūrimo ir jos priežiūros išlaidų. Remiantis su kitomis ES sistemomis susijusiomis išlaidomis, būsimos bendros platformos išlaidos preliminariai įvertintos maždaug 2 000 000 EUR.

Koks bus poveikis verslui, MVĮ ir labai mažoms įmonėms?

Tarpvalstybiniu mastu veikiančioms finansų įstaigoms bus naudingos aiškesnės ir nuoseklesnės taisyklės visoje ES, todėl sumažės jų atitikties užtikrinimo išlaidos. Be to, bus labiau suderinta nacionalinių priežiūros institucijų ir FŽP veikla ir pagerės jų komunikacija, o kai kurioms finansų įstaigoms reikės bendrauti tik su viena ES priežiūros institucija. Kiti įpareigotieji subjektai turėtų pastebėti geresnę priežiūros kokybę ir geresnę FŽP grįžtamąją informaciją. MVĮ, kurioms taikoma kovos su pinigų plovimu sistema, įskaitant notarų, nekilnojamojo turto agentus, buhalterius ir pan., iš esmės yra ne finansų įstaigos. Šiuo metu nustatant pinigų plovimą ir terorizmo finansavimą jos atlieka tik nedidelį vaidmenį. Bus pagerintas jų supratimas apie pinigų plovimą ir terorizmo finansavimą, taip pat bus vykdoma tam tikra priežiūra siekiant užtikrinti, kad jos taikytų kovos su pinigų

plovimu ir terorizmo finansavimu priemonės. Dėl šios iniciatyvos turėtų padidėti įtartinų sandorių, apie kuriuos jos praneša, skaičius.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Toks neigiamas poveikis nenumatomas. Kai kurių nacionalinių priežiūros institucijų išlaidos gali sumažėti po to, kai šiuo metu jų priežiūrinių subjektų priežiūros funkcija bus perduota ES priežiūros institucijai.

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Pagrindinis tikėtinas didelis poveikis yra pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo atvejų skaičiaus ES sumažėjimas. Europolo duomenimis, bendra nenustatytų pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo operacijų suma gerokai viršija 100 mlrd. EUR per metus. Patobulinta prevencinė sistema gali padėti šį skaičių sumažinti, nes nusikaltėliai turės mažiau galimybių. Tai gali turėti didelę naudą socialinės gerovės atžvilgiu. Be to, geresnis tokios veiklos nustatymas turės teigiamą poveikį tiriant bylas ir vykdant už nusikaltimus atsakingų asmenų baudžiamąjį persekiojimą, todėl bus daugiau galimybių atgauti turtą visų naudai.

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Būsimame kovos su pinigų plovimu reglamente numatyta peržiūros nuostata, pagal kurią per penkerius metus nuo taikymo pradžios reikės atlikti vertinimą. Kovos su pinigų plovimu institucijos veikla bus peržiūrima tuo pačiu metu, jeigu iki to laiko ji bus veikusi ne mažiau kaip dvejus metus.